

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Adhezní smlouvy

Tento příspěvek navazuje a do jisté míry doplňuje článek kolegy Mgr. Milana Friedricha „Lze smlouvy na veřejné zakázky považovat za smlouvy uzavřené adhezním způsobem[1]“. Odkazovaný článek rozebírá jednotlivé předpoklady, jejichž naplněním úprava § 1798 a násl. zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“) podmiňuje identifikaci smlouvy jako adhezní, přičemž reflektuje specifika zadávacího řízení, jakožto kontraktačního procesu sui generis. Výsledkem posouzení je obecný závěr, že aplikaci institutu adhezní smlouvy nelze u smluv uzavíraných v rámci zadávacího řízení bez dalšího vyloučit.

Ambicí tohoto příspěvku je, pokusit se drobně posunout tento obecný závěr zejména při zohlednění specifik některých druhů zadávacích řízení.

Adhezní smlouvou je taková smlouva, u níž jedna strana určí její obsah, popř. jestliže obsah smlouvy, resp. smluvní podmínky jsou ve smlouvě určeny podle pokynů jedné strany; jinak řečeno, o obsahu oferty není možné jiné ujednání, resp. dohadování a druhá strana nemá možnost ofertu ani měnit, ani doplnit, nebo jinak upravit. Všechno, co může druhá strana - adresát oferty - právně učinit, je buďto ofertu přijmout tak, jak je, anebo smlouvu neuzavřít[2]. Pokud by taková smlouva obsahovala doložku, která je pro slabší stranu zvláště nevýhodná, aniž je pro to rozumný důvod, zejména odchyluje-li se smlouva závažně a bez zvláštního důvodu od obvyklých podmínek ujednávaných v obdobných případech, je doložka neplatná (viz § 1800 odst. 2 OZ).

Pokud jde o smlouvy uzavírané v zadávacím řízení v zásadě platí pravidlo, že zadavatel připravuje obchodní podmínky, přičemž stanoví části smlouvy, resp. údaje ve smlouvě, určené k doplnění účastníky. K doplnění účastníky pak bývá zpravidla určena, vedle formálních údajů smlouvy, nabídková cena, doba dodání, záruční doba, apod.[3] Tyto údaje lze bezesporu považovat za významné parametry spoluurčující vyváženost smluvního vztahu. V tomto okamžiku odhlížím od oprávnění účastníků požadovat vysvětlení zadávací dokumentace a podávat námítky proti zadávacím podmínkám, jejichž prostřednictvím účastníci poukazují na případnou nevyváženost smluvních podmínek a „přesvědčují“ zadavatele o nutnosti jejich úpravy[4]. Jestliže účastník není pouze pasivním příjemcem oferty, nýbrž se na obsahu smlouvy prostřednictvím doplnění některých významných parametrů (byť v omezeném rozsahu) aktivně podílí, nabízí se otázka, nakolik je uvedené relevantní při posuzování, zda je smlouva skutečně uzavřena adhezním způsobem. Uvedená participace ze strany účastníka podle mého názoru částečně posunuje vnímání toho, zda je účastník ve vztahu se zadavatelem onou slabší stranou bez vlivu na podobu uzavíraného kontraktu. Uvedený názor koresponduje s argumentací Krajského soud v Brně v rozsudku ze dne 30. 1. 2019, č.j. 31 Af 88/2016-75. Krajský soud zde konstatoval „Shodně se žalovaným soud musí poznamenat, že konstrukce vyhlášení veřejných zakázek spolu s podáváním nabídek je standardně postavena na tom, že zadavatel učiní součástí oznámení o zadání veřejné zakázky i vzorovou smlouvu. Stejně jako žalovaný považuje soud za významné, že je to právě uchazeč, který ve své nabídce stanovuje cenu, za kterou požadované plnění nabízí. Naopak je podle soudu zcela na místě, aby zadavatel předem jasně stanovil, jaké plnění požaduje a za plnění jakých podmínek, aby všichni uchazeči o zakázku měli takřikajíc stejnou startovací čáru a stejné podmínky, za kterých s nimi zadavatel uzavře smlouvu na veřejnou zakázku. Naopak zásadně netransparentní by bylo, pokud by se podmínky smlouvy dohadovaly až s vybraným uchazečem. Za této situace se samozřejmě může jevit způsob zadání veřejné zakázky jako výhodnější pro zadavatele, nicméně pozice zadavatele je vyvážena pozicí

účastníků, kteří mohou diktovat cenu, za kterou zakázku budou realizovat, a samozřejmě přezkumnou rolí Úřadu, který může posuzovat vady při zadání veřejné zakázky.“ Krajský soud v Brně při zohlednění specifik kontraktace v rámci zadávacího řízení vyslovil následující úvahu „...přičemž je samo o sobě sporné, zda jsou účastníci zadávacího řízení skutečně tou „slabší“ stranou, pokud je to právě a jedině on, kdo rozhoduje o ceně zakázky. Nadto je zjevné, že kogentní veřejnoprávní úprava nutí zadavatele k zadávání veřejných zakázek tímto způsobem. Soukromoprávní úprava adhezních smluv tak naráží na veřejnoprávní limity dané požadavkem na ochranu soutěže, vč. zásad zákazu diskriminace a transparentnosti veřejných zakázek.“ Jakkoli soud nevynesl explicitní soud ohledně povahy smluv uzavíraných v rámci zadávacích řízení, je uvedená úvaha jistě relevantní a je třeba ji zohlednit při posuzování adhezního charakteru konkrétní smlouvy.

Pokud jde o smlouvy uzavírané za účelem zadání veřejné zakázky, je třeba si uvědomit, že proces jejich uzavírání není jednotný a liší se v závislosti na zvoleném druhu zadávacího řízení. Na klasickém, již výše naznačeném, formátu, v němž zadavatel stanoví návrh smlouvy, jež účastníci na příslušných místech pouze doplní o požadované údaje, jsou postaveny typicky zjednodušené podlimitní řízení, otevřené řízení a užší řízení. V těchto případech mám stále za to, že smlouvy uzavírané v rámci daných druhů řízení mohou být posouzeny jako adhezní, byť se ve světle výše uvedených argumentů domnívám, že toto „riziko“ bude spíše nižší. Kromě výše vyjmenovaných řízení, kde se v průběhu kontraktace očekává spíše pasivní role účastníka, ZZVZ reguluje další druhy zadávacích řízení, které zahrnují jednací prvek. Účastníci zde mají širší možnosti vyslovit se k návrhu obchodních podmínek, případně se přímo spolupodílet na jejich vytváření. Jednací prvek je podstatnou náležitostí jednacího řízení s uveřejněním, řízení se soutěžním dialogem, řízení o inovačním partnerství. V případě jednacího řízení bez uveřejnění, koncesního řízení a řízení pro zadání veřejné zakázky ve zjednodušeném režimu bude přítomnost jednacího prvku odvislá od procesních pravidel stanovených zadavatelem dle konkrétní potřeby. S ohledem na specifika těchto druhů zadávacích řízení je účastník zpravidla minimálně vyzván, aby se k návrhu smlouvy vyjádřil a navrhl případné úpravy či modifikace smluvních podmínek či je ještě více vtažen do procesu přípravy obchodních podmínek. V těchto případech mám spíše za to, že se účastník v postavení slabší strany nenachází a předpoklady pro to, aby požíval ochrany z titulu § 1800 odst. 2 OZ naplněny nebudou. Nicméně uvedený závěr nemůže platit generálně a vždy je třeba zohlednit okolnosti konkrétního případu, a to nejen z pohledu nastavení zadávacích podmínek, nýbrž i z pohledu konkrétního průběhu zadávacího řízení, resp. vyjednávání o smlouvě.

Mgr. Martin Látal,
advokát

MT Legal s.r.o., advokátní kancelář

Praha | Brno | Ostrava

Tel.: +420 222 866 555

Fax: +420 222 866 546

e-mail: info@mt-legal.com

[1] Článek ke dni 17. 6. 2023 dostupný >>> [zde](#).

[2] K tomu viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2019, č.j. 33 Cdo 2748/2018-173.

[3] Údaje k doplnění jsou zpravidla odvislé od nastavení hodnotících kritérií.

[4] Smluvní podmínky sice nejsou z přezkumné pravomoci Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže vyloučeny, z rozhodovací praxe však vyplývá, že přezkum je omezen na případy, kdy je nastavení vzájemných práv a povinností zjevně excesivní a dostane se tak do rozporu se základními zásadami zadávacího řízení

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dokazování negativních skutečností ve sporném řízení](#)
- [Neoprávněný odběr elektřiny - překvapení vlastníka?](#)
- [Rodič u dítěte v nemocnici: právo na přítomnost neznamena bez dalšího právo na přespání na jip/jirp](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)
- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)
- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)